

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izsimi nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ograke deleže na vse leto 25 K., za pol leta 12 K., za četr leta 6 K. 50 h., za eden mesec 2 K. 50 h. Za Ljubljano s pošiljanjem ga dom za vse leto 24 K., za pol leta 12 K., za četr leta 6 K., za eden mesec 2 K. Kdor hodi sam ponj, plača za vse leto 28 K., za pol leta 14 K., za četr leta 8 K. 50 h., za eden mesec 4 K. 50 h. — Za tuje deleže toliko več, kolikor znaša poštnina. — Na naročbe brez istodobne vpotižljivosti naročnine se ne osnira. — Za oznalni se plačuje od petrostopne petit-vrste po 12 h., če se osnailo enkrat tiska, po 10 h., če se dvakrat, in po 8 h., če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopsi naj se isvloč frankovati. — Rokopisi se ne vratajo. — Uredništvo in upravnštvo je v Knaflovačih ulicah št. 5, in sicer uredništvo in nadstropju, upravnštvo pa v pritličju. —

Upredništvo naj se blagovno pošljati naročnine, reklamacije, oznalni, t. j. administrativne stvari.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Tudi na Kranjskem.

Cesto se pritožujejo slovenski listi, da se fabricirajo na Štajerskem in Šv. v veliko večji meri pa na Koroškem iz pristnih Slovencev čisto-krvni Nemci, na Primorskem pa Italijani. Naši folkloristi brskajo po statističnih izkazih, ki jih izdajo vladni organi, ki mislijo, da le edino to vzdržuje državo in ji zagotavlja obstanek, skoč se pri nekaj tisoč Slovencih na nepošten način vpiše nemški ali laški občevalni jezik. Na prvi hip se nam zdri tako ravnanje otroško, a vendar tiči v tem globok pomen, ker so taki statistični podatki gotovim krogom ključ, s pomočjo katerega nam na vseh koncih in krajih krčijo naše pravice, kar vidimo iz knjige Slovencev proti nasilstvu pri koroških sodiščih in šolskem oblastiv.

A tudi na Kranjskem se v tem oziru ne postopa prav nič drugače, razloček je le ta, da se na Kranjskem to prakticira na bolj zvit način, bolj tihotapsko. Znana je usoda tržaških Slovencev, ki se borijo že desetletja za slovenske šole. Ali ondovna vlada je kar vse vrtoglava vsled samega premišljevanja, kako zavarčati opravičene slovenske zahteve; vrtoglava je tako, da ne vidi in ne sliši, kako se pripravljajo bombe, kako se slučajno parnik iz »prijetljive« države zasidravajo v tržaškem pristanu ravno na takih mestih, kjer namesto gob rasto na dnu morja bombe. Vladni organi bi že dalje zasledovali take »majhne« nerednosti, a ti preklicani Slovenci pridejo medtem zopet s kakimi prošnjami za slovenske šole ter motijo goreče činitelje pri njihovem delu. Na Dunaju pa Čehi delajo neprilikom bogu naših klerikalcev, županu Luegerju. Luéger, ta vzor katoličanstva, o katerem celo naši razboriti kateheti otrokom pripovedujejo med pokukom verouka, ta vzor katoliške prav-

vičnosti, ki je bolj katoliški nego sam papež, ne privoči tisočerim dečkim otrokom pouka v dečkem jesiku in na vse kripilje deluje na to, da se ne uresniči njihova opravičena želja. Da bi se vladni krogi zavzel za enakovpravnost Slovanov, to se jim niti ne sanja ne.

Pač pa se vse drugade postopa, kadar zahtevajo Nemci svoje »tako-zvane pravice«. Ljubljanski Nemci so naenkrat uvideli, da se jim godi silna krivica, ker so vse ljubljanske ljudske šole »isto slovenske«? Bolestno so zajavkali in vladnim krogom ni bilo nujnejšega dela nego hitro, temeljito in nepristransko preiskati neznosni položaj nemških otrok v Ljubljani. In v resnici so našli, kako hudo slovenske so kranjske šole, osobito pa ljubljanske. Evo Vam dokaza.

Glasom učnega načrta dejelnega šolskega sveta, izdanega leta 1897, se že celo na trirazrednicah na željo staršev poučuje nemščina. Na takih šolah je jezikovnemu pouku v drugem in tretjem razredu odmerjenih 11 ur, od katerih odpadejo na slovenski jezik cele 4 ure, na nemški pa samo 7 ur; na slovenskih šolah je torej odmerjeno slovenskemu jeziku 37%, nemškemu pa 63% časa, ki je namenjen jezikovnemu pouku. Za vse ostale predmete ljudske šole je pa še odmerjenih 15 ur.

Na štirirazrednih šolah je učenje nemškega jekika obvezno že od 3. razreda naprej. V 3. razredu so za slovenski jezik odmerjene 4 ure, to je 33½% in za nemški jekik 8 ur, to je 66½%. V četrtjem razredu so odmerjene slovenskemu jekiku bōre 3 ure, nemškemu pa 7 ur, slovenskemu torej 30%, nemškemu pa 70%.

Na petrazrednih in šestrazrednih šolah je razmerje skoro ravno tako. Kaj pa na osemrazrednih šolah, ka-

krne imajo v Ljubljani? Tudi na teh je obvezen pouk v nemščini od 3. razreda dalje. Od časa, namenjenega za jekovni pouk, odpade 37½%, za pouk v slovenščini in 62½%, za pouk v nemščini. Ako uvažujemo to dejstvo, vrhutega pa že pripomnimo, da sta obe c. kravdnici skoro čisto nemški, da se če. gg. Uršulinke slovenske narodnosti tako zelo zavedajo!??, da je v Ljubljani nemška Šulerajska šola in še druge zasebne nemške ljudske šole, nam mora pač jasno biti, kako krivico so trpeli nemški otroci v Ljubljani? In tudi merodajni krogi so sposnali to kruto krivico. Ljubljana je dobila nalogo, ustanoviti nemško deško in dekliško ljudsko šolo. Ni ji pomagalo nobeno upiranje, ker vlada pač ne pozna nič drugega nego golo pravico...

Svetar nas je pa zelo zanimala. In ko smo letos prejeli »Letno poročilo« ljubljanskih šol, smo si ga malo bolj natančno ogledali, osobito pa poročili obeh nemških mestnih šol. Upamo, da nam častiti bralci ne bodo zamerili, ako jih s temi dvemi poročili malo bolj natančno seznamimo ter na tem mestu nekoliko preteremo statistični pregled, in sicer oni del, ki kaže narodnost učencev.

Na nemški deški ljudski šoli je izmed 214 učencev le 87 učencev nemške narodnosti, to je 40%. Število slovenskih učencev se manjša, nemških pa veča. Leta 1901/2 je bilo Slovencev 59,3%, Nemcev 37,3%, leta 1902/3 Slovencev 55,6%, Nemcev 38,4%, leta 1903/4 Slovencev 52,3%, Nemcev pa 40,6%.

Za 87 učencev nemške narodnosti mora Ljubljana vzdrževati nemško dekliško ljudsko šolo z devetimi definitivnimi in devetimi provizoričnimi učnimi močmi.

Ako torej se štejemo vse otrocke z nemškim materinim (?) jekikom, znaša njih število 333 in število izkazanega učnega osobja pa 24, torej

nisem bil, a neko zlobno veselje sem občutil sam pri sebi nad tem, da trpm... Čudno: proti drugim ljudem nisem postal zloben, dasiravno bi bil lahko. Dobra nrav v meni je vseeno vedno zmaga: Mnogokrat sem bojeval hude dušne boje; neko ranjeno samoljubje me je nagovarjalo, da naj postanem sebičen in neodkrit ter hudoben, a srce je reklo: ne, ne... Še najdeš ljubezen in še najdeš dobre ljudi tudi na svetu... Le globlje jim poglej v srce!

Vsi se zakrivajo pred svetom, a hlinijo in lažejo se ne... Če jih naravnost vprašaš in jim pogledaš v oči, našel boš v njem dobrega zrnja. V tem duševnem razpoloženju sem se bojeval mnogokrat tudi proti privzgojenim čutom, — in to v onih svojih urah, ko sem se hotel vsega priučenega oireski. — In tudi ta boj je bil težak... Vedno je stopal včas v ljubezni. Če sem kaj upal in ljudil, sem bil bolj dovzet na razne zunanjne nauke in vplive...

In tako sem prišel nekega dne tudi do vere. Že precej dolgo poprepri nisem ravno vsega veroval, a veroval sem še vedno glavne dogme; a neki večer sem še to zavrgel... In ko sem to storil, tedaj, Vladimir, tedaj sem se ustrašil sam svojega glasu in skoro strah me je bilo... Mislim, sploh se imam tej svoji ljubezni zahvaliti, da je vzbudila v meni člo-

je v prvem razredu izmed 68 učenk celih 34 učenk (50%) slovenske narodnosti, a kolikor višji razred, tem bolj se krči število slovenske dece. V drugem razredu je le še 25 učenk (36%), v tretjem 28 (50%), v četrtem 34 (42%), v petem 24 (37%), v šestem 24 (39%), v sedmem 11 (32%) in v osmem 2 (10%).

Ko smo si tako ogledali letošnje poročilo, postali smo silno radovedni in še dalje brskali. Žal, da nam niso na razpolago katalogi teh šol, ker iz teh bi lahko natančno spoznali, pod katerimi pogoji in v katerih odnošajih se je napravilo toliko »Nemcev« in »Nemk«.

Glasom lanskoga (1902/3) letnega poročila je bilo v prvem razredu mestne nemške dekliške šole 47%, Slovenk, letos, ko so bile te deklice v drugem razredu, jih je le še 36%, dekliški lanskoga drugega razreda je bilo 53% Slovenc, letos, v tretjem razredu, jih je le 50% in to gre dalje po vseh razredih tako, da je lanski sedmi razred imel še 18% in letos, ko so bile te deklice v osmem razredu, jih je le 10%, torej celih 8% manj, dasi so vstopile le tri nove učenice, med temi ena iz Kamnika, druga iz Tržiča in tretja iz Češkega. Izstopilo pa je iz istega 5 Nemk in ena sama Slovenka.

Na nemški deški ljudski šoli je bilo leta 1901/2 42,3%, leta 1902/3 42,4% in letos samo 40,9% Slovenk, dočim se je število Nemk zvišalo, ker jih je bilo leta 1901/2 54%, 1902/3 55% in leta 1903/4 56%.

Za 246 nemških učenk mora Ljubljana vzdrževati nemško dekliško ljudsko šolo z devetimi definitivnimi in devetimi provizoričnimi učnimi močmi.

Ako torej se štejemo vse otrocke z nemškim materinim (?) jekikom, znaša njih število 333 in število izkazanega učnega osobja pa 24, torej

navsačih 14 nemških otrok ena učna moč. Za slovenske otroke je pa vse dobro, študi jih imajo nekateri učitelji nad 100; in takih šol ni malo na Kranjskem. Potem se pa pojavi še kak domišljaj človek ter vpije po vseh gostilnah: »Kranjsko šolstvo je za 30 let zaostalo.«

Merodajni krogi naj se slovenske šole na Kranjskem tako skrbe kakor za nemške, potem bodo cenili slovenske učitelje tako, kakor jih po drugih kronovinah, kamor so odšli nekateri njihovi srečni tovariši. Na to obrnite svojo pozornost, ne pa na seiciranje mačke itd.

Jako karakteristično je tudi pregledati imena teh Nemcev. Na deški šoli imamo Aleša, Bizjaka, Detelo, Kodelo, Držaja, Florjančiča, Černivca, Gabra, Meseca, Vošpernika; na dekliški pa: Čuk, Cesnovar, Jane, Kováča, Piskar, Kusa, Mencej, Grebenec, Oblak, Ogrizek, Vrnik, Cesar, Kosmač, Novak, Strniša itd. Samo pristna (?) nemška imena. Ako še pripomnimo, da so ti pristni Nemci večinoma otroci slug pri deželnini vladi in železničarjev, potem je jasno, da je bila res vnebovjoda krovica, da se je Ljubljana upiral ustanoviti nemško ljudska šolo. Kdor se hoče še bolj natančno informirati, naj si nabavi »Poročilo o mestnih ljudskih šolah v Ljubljani za leto 1903/4«.

Iz tega razvidimo, kako sistematično se zatira v naši državi slovenski živelj, ki se meri z dvojno mero. A to se ne godi samo na Dunaju, Štajerskem, Koroškem in Primorskem, ampak tudi na Kranjskem. »Gorenje«.

Vojna na Daljnem Vztoku.
Pred odločilno bitko pri Liaojangu.

General Scharov poroča generalnemu štabu z dne 27. t. m.: 26. t. m. so se naše predstave na južni

vzgojenega ni veliko več na meni, tako vsoj mislim, da je pa še kaj, tudi to izgine sčasoma...

Ljubesen do Mare ugasuje tako počasi in vedno bolj bolj bolj se zavedam, da mora stopiti na njeno mesto druga ženska, katera mi oplemeni v moji duši to, kar še rabi; brezplodno sanjanje in vzdihovanje o nesrečni ljubezzi me je že pustilo; seveda skozi takšna očala, skozi kakršna sem svet nekdaj gledal, ga ne bōdem nikdar več; toda zakon narave je tak. In dobro je, da se je tako zgodilo; enkrat je moralno tako priti, a dim preje je prišlo, tembolje je...

Ne čudi se prijatelj, da sem prisel v takšen ogenj, toda tudi to je postulat narave; kar je tičalo v meni dolgo časa, to sem moral enkrat prijatelju zaupati...

V nekakem svetem ognju je goril Janko vse te besede. Vladimir je ves čas molčal. Nekaj časa je hodil ob Jankovi strani, a potem mu je molč pokazal klop in tja sta se prijatelja usedla... In Janko je govoril dalje in dalje... Kar vrele so besede iz njegovih ust, a v očeh se mu je zasvetila solza...

In še dolgo, dolgo sta sedela prijatelja na oni klopici...

LISTEK.

Izpoed.

Zdenko Savinjski.

(Konec.)

In vedno, kadar sem bil zunaj v svetu, vedno tedaj se me je lotilo neko divje veselje; kakor brezumen sem se veselil, sмеjal in govoril...

Ko sem pa stopil doma zopet v svojo sobo, tedaj sem se zopet umrnil, postal sem otočen. Jaz ne vem, kako to: Moja soba me objame vedno z neko tiko melanholijo; in le tedaj, če intenzivno delam, le tedaj pozabim vsega okrog sebe in le tedaj sem nekoliko — srečen...

Osebna ljubezen do Marice se je bila spremenila v neko hrepenenje. Jaz ne vem, niti ljubil je nisem pravzaprav več... V meni je kraljevala le zavest, da sem ž njo izgubil nekaj skoraj nemodomestljivega in da sem se varal, hudo varal o svetu in ljubezni... Kakšna da je bila ona, tegata se niti spominjati nisem mogel več natanko... Le onih modrij odi, globokih, in onih zlatih las, obilnih, le teh sem se včasi spomnil.... In tedaj me je presunilo skozi srce...

A navadl sem se počasi na vse ... Trpel sem tako par let. Srečen

